

Tampereen kaupungin lausunto Kauppi-Niihamaa koskeviin suojelualoitteisiin (kuntalaisaloite ja kaksi valtuustoaloitetta)

Johdanto

Kauppi-Niihaman arvokkaan metsäalueen suojelusta on tehty kuntalain 23 §:n mukainen kuntalaisaloite 31.5.2024. Aloitteen tekijät esittävät, että "Tampereen Kauppi-Niihaman noin 820 hehtaarin laajuinen virkistysmetsäalue suojellaan (ks. karttaliite). Tämä tarkoittaa sitä, että aluetta ei enää supisteta rakentamisella ja että siellä ei enää tehdä hakkuita. Suojelualoite koskee tässä vaiheessa vain Tampereen kaupungin omistamia maita. Alueen sisään jää myös melko paljon yksityismetsiä etenkin itäosassa. Niiden osalta ehdotamme, että kaupunki tai valtio hankkii ne vähitellen omistukseensa, minkä jälkeen ne liitetään suojelualueeseen. Suojelualoite ei koske olemassa olevien vapaa-ajan asuntojen ja asuntojen tontteja, joita rajausteknisistä syistä on jouduttu ottamaan mukaan."

Lisäksi 27.1.2025 on jätetty kaksi valtuustoaloitetta, joissa esitetään mm. suojelupäätöstä tehtäväksi Kauppi-Niihaman luonto- ja virkistysmetsästä.

Tampereen kaupungin eri yksiköiden edustajien työryhmä on koostanut Kauppi-Niihaman nykytilanteesta seuraavan yleiskatsauksen ja sen jälkeen esitetään kaupungin toimenpiteet aloitteiden johdosta.

Yleiskaavatilanne

Yleiskaavoitus / Mirkka Katajamäki ja Taru Heikkinen:

Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa määritellään, miten kaupunkirakennetta ylläpidetään ja kehitetään tulevaisuudessa. Kauppi-Niihaman alueella on

voimassa Kantakaupungin yleiskaava 2040 sekä sitä täydentävät Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2017-2021 ja Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025. Vaiheyleiskaava 2021-2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.5.2025 (§62) ja kuulutettiin voimaan 8.7.2025.

Yleiskaava ohjaa alueen tunnistettujen siniviherrakenteen arvojen turvaamista, sekä viherympäristön ja yhteyksien kehittämistä. Lisäksi yleiskaavan tavoitteena on edistää virkistyspalveluiden kestävästä kehittämistä muun muassa keskittämällä tiettyjä palvelukokonaisuuksia ja kehittämällä virkistysyhteyksiä. Yleiskaava ohjaa strategisella tasolla kaupunkirakenteen kehittymistä ja rakentamisen alueiden sijoittumista sekä laatua Teiskontien ja Kekkosen tien pohjoispuolella sekä loma-asutusta alueen rannoilla.

Yleiskaavan yleismääräykset koskevat koko kantakaupungin aluetta. Vaiheyleiskaavaan 2021-2025 on lisätty yleismääräyksiä, joissa edellytetään yhtenäisen siniviherrakenteen, saavutettavuuden ja toimivuuden turvaamista. Laadullisesti ohjataan luonnon monimuotoisuuden ja kestävyyskehittämistä sekä ekosysteemipalveluiden tarjonnan vahvistamista. Lisäksi viheralueiden ja rantojen saavutettavuutta kävelen, pyörällä ja julkisella liikenteellä tulee edistää tarkemmassa suunnittelussa.

Kauppi-Niihaman alue on osoitettu yleiskaavassa yleiseen virkistyskäyttöön, alue on pääosin yleiskaavan keskuspuistoverkoston aluetta. Keskuspuistoverkosto muodostaa koko kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Keskuspuistoverkoston vaiheyleiskaavassa 2021-2025 tarkistettu kaavamääräys ohjaa yhtenäisen keskuspuistoverkoston turvaamiseen ja sen kehittämiseen kestävästi, luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena viheraluekokonaisuutena. Alueen luontoarvot, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot sekä ekologisen verkoston jatkuvuus on turvattava. Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää keskuspuistoverkostoa hyvin saavutettavana ja virkistyspalveluiltaan monimuotoisena. Aluetta koskevassa suunnittelussa tulee varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien jatkuvuus, viherympäristön kestävyys sekä keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta

palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti keskuspuistoverkoston kokonaisuus, luonto- ja maisema-arvot turvaten.

Soukonvuoren luonnonsuojelualue ja Lahnakallion luonnonsuojeluohjelman kohde ovat osoitettu luonnonsuojelualueina. Yleiskaavassa alueelle kohdistuu lisäksi ohjeellinen luonnon ydinaluumerkintä, jonka tavoitteena on säilyttää rakentamaton riittävän laaja ja yhtenäinen aluekokonaisuus, jonka säilymiseen hiljaisena (alle 35 dB) tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kauppi-Niihama on myös osoitettu yhtenä yleiskaavan kaupunkihiljaisena alueena. Geologisesti arvokkaita kallioalueita alueella ovat Tuomikallio-Pirunvuori, Soukonvuori ja Hepovuori. Yleiskaavan ohjeelliset ekologiset yhteydet kytkevät Kauppi-Niihaman luontoalueen ulkopuolisiin viheralueisiin ja keskuspuistoverkoston. Ekologiset yhteydet ovat merkittäviä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuudelle. Yleiskaavan ohjeellinen viherverkoston yhteystarvealue-merkintä osoittaa ne alueet, joissa on tunnistettu liikennealueiden luoma ekologisten yhteyksien ja virkistysyhteyksien erityinen kehittämistarve. Yleiskaavassa on lisäksi tunnistettu alueen kokonaissuunnitelman laatimisen tarve toimintojen yhteensovittamiseksi ja alueen tunnettavuuden sekä saavutettavuuden vahvistamiseksi (kehittämisperiaattemerkintä – ohjeellinen keskuspuistoverkoston kehittämistarvealue). Vertaissuunnittelussa vuosina 2018–2019 haettiin asukkaiden sekä järjestöjen näkemyksiä ja ratkaisuehdotuksia alueen kehittämisestä.

Yleiskaava ohjaa alueen virkistyspalveluiden sijoittumista ja kehittämistä. Kaupin urheilupuisto sekä Alasjärvi-Niihaman ratsastus- ja koiraharrastustoimintojen alueet ovat yleiskaavassa osoitettu kehitettävänä keskitettyjä liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalveluiden alueina. Merkintä ohjaa kehittämään alueita monipuolisina ja hyvin saavutettavina aluekokonaisuuksina. Rauhaniemen kylpylä uimarantana ja Rauhaniemen satama ovat yleiskaavan mukaisia virkistyspalveluita. Vaiheyleiskaavassa 2021–2025 on lisäksi osoitettu uudella merkinnällä kaksi ohjeellista rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymää: Niihamajärven itäpuoli (Niihaman ulkoilumaja) ja Kaupinoja. Luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava virkistysalueita ja kohteita.

Alueiden vetovoimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan. Kehittämisellä ja tiettyjä palveluita keskittämällä voidaan hallitusti ohjata kasvavan virkistyskäyttöpaineen aiheuttamaa virkistysalueiden kuormitusta ja turvata herkempiä luontokohteita kulutukselta. Palveluiden kehittämisessä tulee noudattaa kestävän matkailun periaatteita huomioiden kunkin alueen arvot, erityispiirteet ja reunaehdot.

Ohjeellisella virkistysyhteysmerkinnällä on osoitettu keskeiset olemassa olevat virkistysyhteydet sekä kehitettävät yhteystarpeet. Vaiheyleiskaavassa virkistysyhteysverkostoa on täydennetty. Voimassa olevassa kaavassa UKK-instituutin alue on osoitettu palveluiden ja työpaikkojen kohdemarkinnalla.

Teiskontien ja Kekkosentien varret ovat osa kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykettä. Teiskontien tuntumaan sijoittuu yleiskaavassa raitiotiementä. Yleiskaava ohjaa kehittämään raitiotien varressa uusia asumisen alueita kuten Alasjärven länsipuolen aluetta (Kaupinlaakso II asemakaava) sekä palveluiden ja työpaikkojen sekoittuneita alueita esimerkiksi TAYS:n aluekokonaisuutta.

Yleiskaava ohjaa myös alueen kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen. Yleiskaavassa on osoitettu maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet (Kaupin pumppaamo ja vesitornit), muinaisjäännekohteet ja muut kulttuuriperintökohteet kuten muun muassa Romsinlahden kivirakenteet, Venevalkaman ja Pohjoiskallion kalliohakkaukset, Niihama-Soukon kivirakenteet, Aurinkokallion muistomerkit, Lappi-Rauhaniemi, Kaupinojan saha, Tuomikallion puolustusvarustukset sekä vaiheyleiskaavatyön (2021-2025) yhteydessä tunnistetut Rantamaan kiviröykkiö ja Kuokkamaan rajamerkki.

Vaiheyleiskaavassa 2021-2025 Alasjärven itäpuolen osa-alue on osoitettu asemakaavoitettavana aluekokonaisuutena. Osa-alue on osoitettu yleiskaavassa ulkoilu- ja virkistysmetsäksi sekä kehitettäväksi virkistys- ja urheilupalvelujen alueeksi. Kaava edellyttää alueen luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien turvaamisen. Alueen virkistys- ja

urheilupalveluita tulee kehittää luontoarvot ja virkistysreittien jatkuvuus varmistaen. Osa-alueella on lisäksi osoitettu säilytettävät ja kehitettävät viheryhteydet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet.

Asemakaavatilanne

Asemakaavoitus / Katariina Surakka:

Aloitteen karttaliitteen mukainen alue on suurimmaksi osaksi asemakaavoittamatonta.

Lännestä itään päin alueella ovat voimassa seuraavat asemakaavat:

Tuomikallio–Pirunvuori: Asemakaava 8767 (Kaupin urheilupuiston asemakaava), joka kuulutettiin voimaan 11.11.2022.

Asemakaavan käyttötarkoitus on pääosin lähivirkistysalue, jota tulee hoitaa ja kehittää alueen arvokkaat luonnonominaisuudet huomioonottavalla tavalla. (VL-7). Pieneltä osin rajauksen sisällä on myös urheilu- ja virkistyspalveluiden aluetta (VU-6).

Asemakaavassa on osoitettu suojelumerkinnot: Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeälle alueelle (luo); Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeälle alueelle, jolla esiintyy luonnonsuojelulain mukaisesti huomioitava laji tai luontotyyppi (luo-4); Suojeltavalle alueen osalle, jolla sijaitsee lähde (s-10); Luonnontilaisena säilytettävälle vesiuomalle (oja-s2); Alueen osalle, jonka geologiset muodostelmat on säilytettävä (s-30); Tärkeänä lepakkoalueena säilytettävälle alueen osalle, jonka puustoa on hoidettava lajien elinot huomioon ottaen (slep-2); Alueen osalle, jolla liito-oravan elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja istuttaa lajiltaan liito-oravalle suotuisaa puustoa (sl-6); Alueen osalle, jolle tulee istuttaa liito-oravan kulkureitiksi soveltuvaa puustoa (sl-13). Lisäksi asemakaavassa on osoitettu ohjeelliset ulkoilureitit ja alueita hulevesien käsittelyyn

Kaupinojan lahti: Asemakaava 8506, joka on kuulutettu voimaan 2.12.2014

Asemakaavan käyttötarkoitus Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU-6). Kaupinojan saunan ympärille on muodostettu korttelialue, jonka käyttötarkoitus on Yleisten tai yksityisten palvelurakennusten korttelialue urheilu- ja liikuntapalveluja varten (YPU)

Rantaan on osoitettu alueen osa, joka on varattu uimapaikaksi (vv-2) ja kaavassa on osoitettu ohjeellinen ajoyhteys (ajo) ja ohjeellinen ulkoilureitti (u-1).

Arvo Ylpön kadun itäpuolella pieni osa karttaliitteen rajausta kuuluu asemakaavaan 8311, joka on kuulutettu voimaan 23.6.2015.

Kyseinen alue on asemakaavassa Julkisten lähipalvelurakennusten korttelialuetta (YL), Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialuetta (YS-5) ja Sairaala- ja opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta (YSO).

Asemakaavassa tälle alueelle on osoitettu seuraavat suojelumerkinnot: Alueen osa, jolla liito-oravan kulkureittien turvaamiseksi on säilytettävän puuston laatuun ja laajuuteen kiinnitettävä erityistä huomiota (sl-3); Istutettava alueen osa. Alueella on säilytettävä olemassa olevaa puustoa mahdollisuuksien mukaan ja sitä on täydennettävä uusilla istutuksilla ympäristöön soveltuvalla tavalla (i-11)

Kauppi–Niihaman alueella on valmisteilla seuraavat asemakaavat, jotka vaikuttavat esitetyn rajauksen alueelle:

Asemakaava 8618, Kaupinlaakso I. Asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 21.10.2024 (§154). Asemakaavassa karttaliitteen rajauksen alle jäävä alue on osoitettu Suojametsäksi, joka havaintojen perusteella on varattu liito-oravan elinympäristöä varten. Metsää on hoidettava liito-oravaa suosivalla tavalla. Alueen puusto pitää säilyttää ja jättää tavanomaisten metsänhoidollisten toimenpiteiden ulkopuolelle (VM-5). Karttaliitteen rajaukseen on myös asemakaavassa osoitettu Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jolla esiintyy luonnonsuojelulain mukaisesti huomioitava laji tai luontotyyppi (luo-4).

Asemakaava 8931, Kaupinlaakso II. Asemakaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 5.4 – 26.4.2024.

Valmisteluvaiheen aineistossa esitetyn rajauksen sisäpuolelle jäävät alueet ovat pääkäyttötarkoitukseltaan Lähivirkistysaluetta (VL); Lähivirkistysaluetta, jota tulee hoitaa ja kehittää alueen arvokkaat luonnonominaisuudet huomioonottavalla tavalla (VL-7); Urheilu- ja

virkestyspalvelujen aluetta (VU-6). Kaavaluonnoksessa alueelle on myös osoitettu seuraavat suojelumääräykset: Ekologinen käytävä, jonka alueella toimintojen, reittien ja kunnossapidon on tuettava erityisesti viitasammakon ja täplälampikorenon elinympäristöjen vaatimuksia. Alueelle tulee rakentaa yhteensä 6300 m² lampia, jotka soveltuvat viitasammakon ja täplälampikorenon elinympäristöksi. Oja- ja allasrakenteiden varrella tulee olla alueelle luonteenomaista varjostavaa, kerroksellista kasvillisuutta sekä avoimia niittyalueita, joista osa voi toimia tulva-alueina (luo-5); Alueen osa, jolla liito-oravan elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja istuttaa lajiltaan liito-oravalle suotuisaa puustoa (sl-6); Alueen osa, jolla olemassa oleva puusto on säilytettävä (s-23).

Kansallinen kaupunkipuisto

Viheralueet ja hulevedet / Mirjam Larinkari:

Tampereen kaupunki on päättänyt hakea kansallista kaupunkipuistoa (KH 24.3.2025 §138). Kansallisen kaupunkipuiston hakemus on toimitettu ympäristöministeriöön 17.4.2025. Hakemuksessa esitetty Tampereen kansallisen kaupunkipuiston alue on 3672 hehtaarin laajuinen arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, viher-, vesi-, maisema- ja luontoalueita yhdistävä kokonaisuus. Kuntalaisaloitteessa suojeltavaksi esitetty Kauppi-Niihaman alue sisältyy suurelta osin Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemusrajaukseen. Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemus ja rajausta perustuu tarveselvitykseen (2017) ja Tampereen tarinaan historiallisena teollisuuskaupunkina järvien ja harjujen muodostamassa maiseman solmukohdassa.

Kansallinen kaupunkipuisto on alueidenkäyttölaissa (AKL 68-71§) määritelty rakennettua kulttuuriympäristöä ja kaupunkiluontoa yhdistävä laaja aluekokonaisuus. Sen tavoitteena on turvata arvokkaiden kaupunkiympäristöjen säilyminen ja kehittäminen kestäväällä tavalla sekä alueen hoitaminen ja kehittäminen sen luonnon- ja kulttuuriperinnöllisiä arvoja vaalien ja vahvistaen. Kaupunkipuistohakemuksessa esitettyjen arvojen turvaaminen perustuu voimassa oleviin kaavoihin ja suojelupäätöksiin. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta päättää ympäristöministeriö kaupungin hakemuksen pohjalta.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa Lappi-Kauppi-Niihaman osa-alueella on todettu olevan erityinen merkitys viherympäristön ja vapaa-ajan palveluiden (mm. ulkoilu, urheilu), maiseman ja kulttuurihistorian, järviyhteyden ja rantamaiseman sekä ekologisen verkoston kannalta. Se on tärkeä osa kaupunkipuistoa sisällön sekä ekologisuuden ja jatkuvuuden kriteerien täyttymisen kannalta.

Kaupunkipuiston mahdollisen perustamisen jälkeen alueelle laaditaan alueidenkäyttölain mukainen kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti. Siinä tullaan asettamaan hoidon ja käytön tavoitteita ja toimenpiteitä myös Lappi-Kauppi-Niihaman osa-alueelle. Hoito- ja käyttösuunnitelman avulla osaltaan varmistetaan, että kansallista kaupunkipuistoa hoidetaan ja kehitetään sen luonnon- ja kulttuuriperinnöllisiä arvoja vaalien ja vahvistaen sekä alueen eri toimintoja yhteensovittaen.

Luonnonsuojelu ja luontoarvot

Ympäristönsuojelu / Eeva Punju:

Aloitteessa esitetyllä alueella sijaitsee yksi luonnonsuojelulla perustettu yksityinen luonnonsuojelualue, Tampereen kaupungin omistama Kauppi-Niihaman Soukonvuoren (YSA206217) vuonna 2011 perustettu n. 45,5 hehtaarin laajuinen alue.

Alueelle sijoittuu yksi Tampereen luonnonsuojeluohjelman 2012–2020 luonnonsuojelulla toteutettavaksi osoitettu kohde, Lahnakallion n. 8 hehtaarin suuruinen lehtokohde, ja sen lisäksi n. 33 hehtaarin laajuinen arvometsäkohteena osoitettu alue Soukonvuoren pohjoispuolella, sekä n. 4 hehtaarin Tuomikallio, jonka suojelun tavaksi on esitetty kaavallista suojelua. Soukonvuoren pohjoispuoleinen 33 hehtaarin kohde on metsäsuunnitelmassa osoitettu hoitoluokaltaan arvometsäksi. Tuomikalliolle on asemakaavassa 8767 (Kaupin urheilupuiston asemakaava) annettu merkintä luo - Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Luonnonsuojelualueohjelman päivitystä valmistellaan vuoden 2025 aikana, ja sen yhteydessä valmistellaan myös Kauppi-Niihaman luonnonsuojelulain mukaista lisäsuojelua.

Kuten aloitteessa todetaan, Kauppi-Niihamassa on tunnistettu paljon suojeluarvoja: niin laajempia luontotyyppikokonaisuuksia kuin lajistollisia arvokohteita. Luontoarvojen kartoituksia jatketaan ja täydennetään vuosien 2025-26 aikana mm. luontotyyppikartoituksin.

Metsät ja maanhankinta

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka / Anne Tuominen ja Ari Kilpi:

Kaupunki omistaa aloitteessa esitetyllä alueella kaupungin metsävaratiedon mukaan metsää noin 660 hehtaaria. Kaupungin omistamia metsiä hoidetaan asunto- ja kiinteistölautakunnan 16.3.2022 hyväksymän metsien hoidon toimintamallin 2022–2030 mukaan. Erilaisten metsien arvojen ja niihin kohdistuvien tavoitteiden yhteensovittamista toteutetaan käytännössä luokittelemalla metsät eri metsäluokkiin. Luokittelun lähtökohtana ovat ensisijaisesti tunnistetut luontoarvot, metsiköiden ominaispiirteet sekä maankäytön suunnitelmat ja alueen käyttö. Arvokkaat luontokohteet on rajattu suojelualueiksi tai arvometsiksi kattavasti kaikilla metsäalueilla huolimatta esimerkiksi alueeseen kohdistuvasta käytöstä.

Alueen metsistä on luokiteltu toimintamallin linjausten mukaisesti ulkoilumetsiksi 67 %, arvometsiksi 24 % ja suojelualueiksi 9 %. Edellä esitetty, Tampereen luonnonsuojeluohjelman 2012–2020 kohteet Tuomikalliolla ja Soukonvuoren pohjoispuolella, joiden yhteispinta-ala on vajaa 40 hehtaaria, on luokiteltu arvometsiksi. Ne voitaisiin myös luokitella omaehtoisina suojelualueina, koska kohteita ei hoideta metsien hoidon toimintamallin linjausten mukaan. Tällöin alueen suojelualueiden osuus olisi 15 % ja arvometsien osuus olisi 18 %. Lahnakallion kohde on luokiteltu suojelualueeksi. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun yhteydessä tullaan tarkistamaan alueen metsäluokittelu. Luokittelussa hyödynnetään tehtyjä selvityksiä kuten luontotyyppikartoituksia ja metsikkö- ja puustoinventointeja. Ulkoilumetsäluokan kohteita siirretään tarvittaessa arvometsäluokkaan tai suojelualueisiin.

Kiinteistötoimi valmistelee metsienhoidon työkohteet toimintamallin linjausten ohjaamana yhteistyössä ympäristönsuojeluyksikön kanssa. Kauppi-Niihaman alueella ei toteutettu kesällä 2025 puunkaatoja kirjanpainajakannan rajoittamiseksi. Kaupunki kuitenkin seuraa satelliittidataan pohjautuvan analyysin tulosten avulla puustokuolemien etenemistä kaikissa kaupungin omistamissa metsissä. Seurantatiedon perusteella vuoden 2025 lopussa arvioidaan jatkotoimenpiteiden tarve.

Varsinaisten työkohteiden lisäksi kaupunki tekee puunkaatoja mm. reittien ja oleskelupaikkojen ympäristössä. Kaupunki kaataa silmävaraisen arvion perusteella kaatuessaan vaaraa aiheuttavat puut kuten pystyyn kuolleet puut. Kaadettavia puita jätetään mahdollisimman paljon maastoon lahoppuiksi. Alueen luontoarvoja turvataan metsienhoidon huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella samalla, kun metsien kehitystä ohjataan toimenpiteillä ilmastonmuutokseen paremmin sopeutuviksi monilajisiksi ja monimuotoisiksi metsiksi. Kansallisella kaupunkipuistolla ja alueelle laadittavalla hoito- ja käyttösuunnitelmalla pystytään turvaamaan alueen luontoarvojen säilyminen ja kehittämään alueen virkistyskäyttöä ja metsäluontoa entistä monimuotoisemmaksi.

Kiinteistötoimi on viimeisen kymmenen vuoden aikana hankkinut kaupungin omistukseen yleiskaavan mukaisia virkistysalueita noin 145 ha Kauppi-Niihaman alueella. Hankinta on tapahtunut vapaaehtoisilla kaupoilla. Lisäksi alueen maanomistajien kanssa on tehty ulkoilureittiin liittyviä käyttöoikeussopimuksia. Maanhankinta on pitkäkestoinen prosessi. Kiinteistötoimella on tällä hetkellä vireillä alueen maanomistajien kanssa maanhankinta-neuvotteluja. Yhteisen näkemyksen löytäminen käyvästä markkinahinnasta on usein haastavaa.

Kaupin urheilupuisto

Liikuntapalvelut / Mikko Heinonen:

Kaupin urheilupuiston sekä kansanpuiston alue sijaitsee lähellä keskustaa ja on helposti julkisin kulkuvälinein saavutettavissa oleva ulkoilualue, jossa latu- ja ulkoilureittien lisäksi muun muassa

frisbeegolfrata ja vesihiihtokeskus sekä erittäin suosittuja polkureittejä. Urheilupuisto toimii myös tapahtuma-alueena, jossa vuosittain järjestetään muun muassa hiihdon, suunnistuksen ja maastajuoksun tapahtumia. Koulujen liikuntatuntien aikana alueella liikkuu myös paljon koululaisia. Kaikkiaan kyse on satojen tuhansien monipuolisten ja ympärivuotisten liikuntakertojen määrästä.

Kaupin urheilupuistoa on kehitetty liikkumisen ja tapahtumien merkittävänä alueena. Alueella on toteutettu muun muassa pesäpallo- ja hiihtostadion. Pääosin ulkoilu- ja latureitit on kunnostettu vastaamaan tarpeita ja vielä tarvittavat muutokset ovat pienimuotoisia. Suunniteltaville ja toteutettaville latu- ja ulkoilureittien muutoksille on tehty suunnitteluvaiheessa tarpeelliset luontoselvitykset. Suunnitelmissa vaikutus luontoarvoihin on minimoitu ja lisäksi tehdään vastaavia täydennysistutuksia. Luontoselvityksistä on pyydetty Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntoa, jonka perusteella suunnitelmia muokataan. Muokatut suunnitelmat menevät asemakaavoituksen poikkeuslupatyöryhmän käsittelyyn.

Huomioon on otettava, että palvelutarjoajana merkityillä sekä ylläpidetyillä ulkoilu- ja latureiteilla Tampereen kaupunkia velvoittaa kuluttajaturvallisuuslain mukainen huolellisuusvelvoite. Lain mukaisesti tarjotusta palvelusta ei saa aiheutua vaaraa kenenkään terveydelle.

Muut toimijat ja toiminnot Kauppi-Niihamassa

Edellä mainittujen toimintojen lisäksi alueella on maastoon merkitty maastopyöräreitti, joka jatkossa olisi nimeltään yhteisreitti tai yhteiskäyttöreitti, mikä edellyttää kulkukelpoisuuden parantamiseen ja maaston kulumisen ehkäisemiseen tähtääviä toimenpiteitä. Näsijärven rannalla on kolme melojien ja muiden vesillä liikkujien, sekä myös maalla liikkujien tarpeisiin rakennettua tauko- ja tulentekopaikkaa. Kauppi-Niihaman alueella sijaitsee myös tiloja tai alueita erilaisille palveluille ja harrastuksille mm. koiraharrastus ja hevosharrastus.

Etenkin Niihaman alueella on useita yksityisomistuksessa olevia kiinteistöjä ja Näsijärven rannalla sijaitsevat Niihaman siirtolapuutarha ja Luhtaanrannan leirikeskus.

Alueella on myös jonkin verran yhdyskuntateknisiä rakenteita kuten sähkölinjoja.

Jatkotoimet

Kuntalaisaloitteeseen ja kahteen valtuustoaloitteeseen vastausta valmistellut työryhmä toteaa, että Kauppi-Niihaman alueen arvokkaan luontokokonaisuuden säilyminen eheänä ja sen luontoarvojen turvaaminen on tärkeää huomioida kaikissa aluetta koskevissa suunnitelmissa ja hankkeissa. Vuoden 2025 aikana valmistellaan Tampereen kaupungin luonnonsuojelualueohjelma, jossa määritellään tarkemmin myös Kauppi-Niihaman uudet luonnonsuojelulain nojalla suojeltavien alueiden rajasesitykset. Alueiden rajasesityksen valmistelussa huomioidaan arvokkaat luontotyytit ja lajisuojelukohteet sekä niitä laajentavat, yhdistävät ja tukevat tavanomaisemmat metsäalueet sekä alueen muita toimintoja koskevat reunaehdot.

Luonnonsuojelualueohjelman luonnos asetetaan julkisesti nähtäville syys-lokakuussa 2025 ja luonnoksesta pyydetään lausunnot. Luonnoksesta saatu palaute ja lausunnot huomioidaan luonnonsuojelualueohjelmaan esitettävässä suojelualueen rajauksen valmistelussa.

Luonnonsuojelualueohjelma tuodaan kaupunginhallitukseen päätettäväksi alkuvuodesta 2026. Lopullinen luonnonsuojelualueerajausehdotus ja aluetta koskevat suojelumääräykset valmistellaan myöhemmin erikseen valtion luonnonsuojelusta vastaavan viranomaisen hyväksyttäväksi.